

## ПРОТА СТЕВАН ДИМИТРИЈЕВИЋ (1866 – 1953)

**Апстракт:** *Рад је посвећен 140-ој годишњици рођења проте Стевана Димитријевића, кога историја ставља у ред великих имена која су дала свој велики допринос у раду Српске цркве и државе, српске културе и науке. Ректор чувене Богословско – учитељске школе у Призрену (1899 – 1903; 1910 – 1920), оснивач и први декан православног Богословског факултета у Београду, учитељ епископа Николаја Велимировића, професор четворице патријарха: Варнаве, Гаврила Дожича, Германа и Павла. Прота Стева је први почасни доктор богословске струке београдског Универзитета (1936). Указом краља Грчке 1937. године проглашен је почасним доктором атинског Универзитета. Прота Света Димитријевић носилац је и многобројних признања и одликовања за свој рад на научном и патриотском пољу.*

**Кључне речи :** *Алексинац, Стеван Димитријевић, Београд, Кијев, ректор, призренска Богословија, декан, Богословски факултет у Београду*



Многи наши преци свештеници, учитељи, професори, добротвори и хуманитарни радници XIX и почетком XX века из неоправдано су заборављени. Данас се врло мало зна о њима. Уназад неколико година чине се покушаји да се неке значајне личности извуку из заборава. Најбољи начин да се тих наших националних радника, просветних, црквених и јавних личности сетимо углавном су годишњице њиховог рођења или смрти.

Тако је поводом педесет година од смрти проте Стеве Димитријевића из Алексинца, једне

од најзначајнијих црквених, просветних и јавних личности одржана Духовна академија 23.11.2003. године у алексиначком Центру за културу. Тада су грађани Алексинца сазнали много тога о свом суграђанину, кога историја ставља у ред великих имена која су стварала српску Цркву, Државу, Културу и Науку.

Сећање на проту Стеву Димитријевића прва је покренула Зорица Пелеш новинар из Београда. Она је најпре ступила у контакт са протином сестричином Надом Панић која јој је открила велику архивску

грађу о протином раду на просторима Косова и Метохије и његовом доприносу на формирању Богословског факултета у Београду, као и о животу и раду. Из ове документације настала је књига “Прота Стева Димитријевић – анђеоловац за Јужну Србију”. И поред доста обрађене грађе о проти и његовом раду у два маха као ректор Богословско – учитељске школе у Призрену ( 1899 – 1903; 1910 -1920 ) из тог периода постоји богат лични фонд проте Стеве Димитријевића у Архиву Косова и Метохије који није обрађен и који је за сада недоступан.

Сазнање о животу и раду проте Стеве Димитријевића његови суграђани примили су са пуно емоција и видним одушевљењем. А детаљ да је земљиште на коме је саграђен објекат Електро – машинске школе у Алексинцу, поклон проте некадашњој Учитељској школи са још две парцеле и много новчаних давања покренуло је наставничко веће поменуте школе да једногласном одлуком од 26. 06.2003. и одлуком Школског одбора од 07.07.2003. утврди предлог новог назива и имена школе. На основу предлога Електро-машинске школе Министарство просвете и спорта је Решењем бр.610-00-1336/2003-03 од 28.04.2004. донело решење о давању сагласности да нови назив школе гласи : **Техничка школа “Прота Стеван Димитријевић”** Алексинац. Убрзо после промена назива у једном делу школског дворишта подигнут је мали парк а у средишту “**протина чесма**”. Тако је Техничка школа у Алексинцу исправила неправду према свом суграђанину и добротвору.

Стеван Димитријевић рођен је 10.01.1866. године у Алексинцу. Основну школу завршио је у родном месту, као и први разред ниже Гимназије а остале разреде завршио је у Београду. После завршетка гимназије уписао је Учитељску школу, али је већ после првог разреда, прешао у београдску Богословију коју је завршио 1887. године. По завршетку богословије најпре је радио као учитељ у манастиру Св. Стефан у Липовцу, а потом прелази у Нишку гимназију где је постављен за вероучитеља и писара Црквеног суда. Четири године касније Стеван је рукоположен за свештеника. Међутим, његов животни сан је био одлазак на кијевску Духовну академију. Митрополит Михајло, бивши студент Духовне академије својим причама највише је утицао на одлуку о његовом одласку у Русију.

Његове студије у Кијеву омогућиле су му увид у непрегледну духовну и културну ризницу која је била смештена у руским библиотекама и архивима. Истражујући богату архивску грађу за време свог школовања у Русији, Стева је дао велики допринос изучавању историје српске цркве и српске државе. Најпознатији његови радови из тог периода су: *Одношаји пећких патријарха с Русијом у XVII веку; Документи који се тичу односа Српске цркве и Русије у XVI веку; Грађа за српску историју из руских архива и библиотека; Стевана Стратимировића – митрополита карловачког, план за ослобођење српског народа; Карађорђево устанак као дело с планом смишљено и вођено*

*уз учешће истакнутих људи свију наших крајева*<sup>430</sup>.

Студије у Кијеву Степа завршава 1898. године а потом бива 1899. изабран за дописног члана “Црквено – уметничког друштва при Кијевској духовној академији”. Стицањем дипломе кијевске духовне академије која се највише ценила у читавом православном свету, он је остварио и свој највећи сан младости.

*Ректор призренске Богословије  
(1899 – 1903)*

Указом Александра Првог Обреновића а на предлог Министра просвете и црквених дела 24. 05. 1899. Степа Димитријевић је постављен за предавача, а 15.10. 1899. године и за ректора Богословско – учитељске школе у Призрену. Дужност ректора преузео је почетком децембра 1899. године и од тада непрестано је све до своје смрти на бранику српске духовности и одбране српског народа.

Као ректор Богословско – учитељске школе у Призрену пуних 14 година не само да је био у средишту борбе за очување српског идентитета, већ и средишту борбе за ослобођење ових крајева од Турака. На њега се српска влада више ослањала него на своје конзуле. Хумане организације из Београда преко њега су слале помоћ за стално пљачкану сиротињу на Косову и Метохији.

Свестан изузетне тежине стања у коме се нашао Степа није губио времена, већ је са својим ђацима и

професорима остваривао своје замисли. Под називом “Друго преуређење Богословије” прота Степа Димитријевић је школске 1900/ 01 године најзаслужнији за извршену реформу школе. Тада је курс учења повећан на четири године, а ученици су се примали са завршеним четвртим разредом гимназије. А то је учињено из следећих разлога:

1. Да би се школа изравнала са данашњим богословијама и учитељским школама, које су такође примале ђаке из IV разреда гимназије;

2. Да би наша гимназија пречистила оно што није за школовање и избегле се дотадашње неприлике са оним ученицима, који су слати из основне школе, а нису имали способности и подобности за даље школовање;

3. Да би школа била стручнија и могла главну пажњу обратити на богословске и педагошке предмете;

4. Да би се имали где пласирати свршени ученици наших ондашњих нижих гимназија у Скопљу, Битољу, Солуну и Цариграду, којих је онда био велики број и није се имало где са њима;

5. Да би се могли примити ученици из других српских крајева, отуда је систематски изазвана омладина: 1) да припомогне брже национализирање и поправку говора и провинцијалних особина ученика Македонаца; 2) да би се задовољиле црквене и парохијске потребе Босне и Херцеговине, у којим земљама је велики број парохија остао упражњен после подигнутог предспремног цензуса за Сарајевску Богословију на пуну гимназију и положену матуру.

<sup>430</sup> . Зорица Пелеш, Прота Степа Димитријевић, анђео божји за Јужну Србију; Београд 2002. 13-19.

По реформисаном новом наставном плану богословско – учитељске школе предавали су се следећи предмети са недељним бројем часова:

Р а з р е д и:

	I	II	III	IV	Свега
1. Свето писмо са херменевтиком	3	2	3	3	11
2. Библијска Историја	2	-	-	-	2
3. Догматичко Богословље	-	-	2	3	5
4. Морално Богословље	-	-	2	-	2
5. Апологетика	-	-	2	2	4
6. Црква са степеном сродства	-	-	2	2	4
7. Литургија са црк. археол.	-	-	-	2	2
8. Пастир. Богословље	-	-	-	2	2
9. Омилитика	-	-	-	2	2
10. Патристика	-	-	2	-	2
11. Историја хришћанске цркве	3	3	-	-	6
12. Српски језик	3	2	2	2	9
13. Истор. народ. И општа	3	4	3	-	10
14. Психологија	3	-	-	-	3
15. Логика	2	-	-	-	2
16. Педагогика	-	2	-	-	2
17. Методика	-	-	-	3	3
18. Хигијена	-	2	-	-	2
19. Словенски језик	3	3	-	-	6
20. Турски језик	3	3	-	-	6
21. Француски језик	2	2	2	2	8
22. Руски језик	2	3	2	1	8
23. Пољска привреда	2	2	2	2	8
24. Црквено певање	3	3	2	3	11
25. Нотно певање	2	2	2	2	8
26. Гимнастика	1	1	1	1	4

---

37    34    29    32    132

По овом наставном плану Богословско - учитељска школа радила је до завршетка школске 1914 / 1915. године, када је морала због

бугарске окупације да паузира скоро четири године, све до 26.05.1919.<sup>431</sup>

Творац новог наставног плана и програма прота Стева Димитријевић,

---

<sup>431</sup> . Споменица 50 – годишњице призренске богословско – учитељске школе 1871 – 1921; Београд.1924. 75-83.

радио је на реализовање школске реформе и на томе да привуче већи број стручних наставника са вишим звањем као и већи број ученика, жељних знања који ће га касније преносити своме народу. Ученици су долазили из многих крајева где је било српског живља, а долазили су углавном на препоруку народних првака из Босне и Херцеговине, Црне горе па чак и из Далмације и Војводине.

Ученици Богословије у Призрену 1888. године створили су своје удружење “Братство” чији је циљ морално – религиозно и умно усавршавање својих чланова и материјално потпомагање сиромашних ученика ове школе<sup>432</sup>. Јанко Спасојевић поводом оснивања удружења каже: *“За време наших свакодневних састанака дошли смо на идеју, да оснујемо ђачко удружење у Богословији, слично удружењима која постоје по школама у Србији и иностранству, где је било српских ђака. Сачињена су правила и програм, прочитана и одабрана на скупу ђака у великој сали ..”*<sup>433</sup>

Доласком проте Стеве за ректора Богословије један од првих његових сусрета је био сусрет са ученичким удружењем. Он о томе говори: *“Као што по свим ђачким дружинама бива почетком нове школске године живо интертесовање око избора управе дружине, тако је онда и у “Братству” било. Одморни, физички и душевно преко великог школског распуста, они имају један вишак*

*енергије, који се унесе у међусобна расправљања. Кад се оној усиљеној снази не нађе правилан и корисно употребљив одлив, она често проузрокује заједничке протесте и буне, а за то се лако нађе повода. И у “Братству” сам онда затекао смиривање последњих таласа борбе између двеју група, од којих је једна хтела за председника Петра Росића, доцнијег патријарха Варнаву а друга Симу Симића. Прва је победила а Росић је и онда још озбиљношћу својим допринео да се заборави она подвојеност за време избора”*<sup>434</sup>.

С обзиром да је назив дружине узет по угледу на старо удружење “Братство” у београдској Богословији, прота Стева је предложио нови назив, “Растко” да се не би мешали појмови о овим двема дружинама, а из Београда је донео и печат са сликом Растка Немањића. Он је помагао удружење “Растко” много више од осталих ректора. *“Нарочито је прота Стева Димитријевић стално помагао и пратио рад ове Дружине, утичући непосредно на идејно кретање и тежње ученика средине”*<sup>435</sup>.

Организаторске способности проте Стеве и његових ученика и ван наставе постепено су се почеле реализовати. Нешто најлепше што се могло урадити за Богословију био је прелепи школски врт, виноград, воћњак пчелињак и повртњак. Он о томе пише: *“Ради вежбања у радовима из пољске привреде и доцнијег уношења у народ и напретка у овом погледу, ради промене*

<sup>432</sup> . Исто 122.

<sup>433</sup> . Јанко Спасојевић, Призренска Богословија се одужила српству, Споменица “Растко” Скопље 1940.73.

<sup>434</sup> . З. Пелеш, нав. Дело, 21.

<sup>435</sup> . Векослав Станковић, Српске школе у Призрену 1810 – 1950; Лепосавић 2001. с. 116.

занимања и у њој одмора од учења, а уједно и одлива вишка физичке снаге, од једног пустог каменитог места образован је школски врт, виноград и воћњак, нађена и доведена вода, све готово снагом и радом ученика”<sup>436</sup>

Своје знање и умеће прота Стева је несебично показивао не само својим ученицима и наставницима, већ свима који су били заинтересовани. Научио је да призренски народ гаји воће, винову лозу, пчеле, поврће све што је већ била стварност у кругу богословије и шире. Истицао је значај мудрог и вредног српског сељака јер без њега и његовог рада не би било будућности. А какво је стање и положај сељака био, јасно се види из протиног извештаја Министарству иностраних дела: “За нас је важније да поправимо стање сељака, чоји је живот чемернији, а снага у националној борби стварнија и претежнија. Нарочито треба што пре притећи у помоћ презадуженим Косовцима, Сречанима и Сирићанима, који за зеленаше готово искључиво раде”. Није се бринуо само о својим ученицима већ и о омладини и мештанима Призрена и околине као и о њиховом образовању. На протину иницијативу у Богословији организована су два недељна празнична курса: аналфабетски за обуку неписмених и други трговачко – занатлијски за усавршавање српске омладине из призренске чаршије. На овим курсевима нарочито на првом, главни помоћници били су ученици Богословије.

Рад проте Стеве није остао непримећен, 09.04.1901. године указом Српске православне Рашко – призренске митрополије постављен је за почасног члана Духовног суда. При митрополији Рашко – призренској основан је Просветни савет за руковођење школства и Духовни суд за уређење црквеног судства и њене администрације под протиним председништвом.

*“Док ствари нисмо довели у ред, готово смо све слободно време проводили у овим установама. Основали смо лист, који се слао по епархији, а у коме су била упутства, поуке важније новости и Летопис Богословије. Да би садржину заклањали од власти, дали смо му назив Епархијске наредбе”<sup>437</sup>.*

Извештај Министарства иностраних дела бр. 159 од 23.06.1902. потврђује иницијативу и рад Стевана Димитријевића као оснивача првог новчаног завода за прикупљање капитала од имућних Срба у Призрену под називом “Фонд цркве Св Ђорђа” ради пружање помоћи презадуженим сељацима Старе Србије - Косова. Српско становништво до тада је радило углавном са позајмљеним новцем на кога су плаћали и до 60% интереса. *“Не само да је иницијатива и остваривање ове замисли потекла из Богословско – учитељске школе него су и прву помоћ од 30.000 динара у злату дали стараоци задужбине Симе Игуманова из Београда новооснованом фонду цркве св. Ђорђа на штедњу. То је помогло установу у почетку њеног рада и ободрило наше*

---

<sup>436</sup> . З. Пелеш, н.д. 28-29.

---

<sup>437</sup> . Споменица “Растко” Скопље 1940.23.

људе да јој поклоне јаче поверење. За овим је дошла у помоћ и Српска краљевска Народна банка са својим улозима на штедњу<sup>438</sup>. Фонд цркве Св. Ђорђе је активно радио све до ослобођења од Турака, октобра 1912. године и успешно је извршио своју патриотску дужност.

Тих година прота Стева ствара и родољубиво – организациони пропагандни фонд који се држао у тајности и којим је руководио одбор на челу са ректором Стевом Димитријевићем. По селима су основане школе и земљорадничке задруге, а фонд је помагао њихово одржавање и напредовање. Водио је бригу о манастиру Високи Дечани и Пећкој Патријашаји, мирио је манастирске управе са Арнаутима, а његова се реч поштовала и код једних и код других.

Напредак и развој Богословско-учитељске школе руковођењем протe Стеве код неких је стварао завист и љубомору, али много више одушевљење и усхићење. За ове друге, прота Стеван отворено каже: *“Усхићивали су се доласком у Богословију културни турски чиновници, нарочито на страни васпитавани, официри, па свраћали, кад год им се дала прилика, да се у њеном кругу за који тренутак врате у свет, признавајући нам често, да је код онаквог рада будућност наша. Месни Турци грађани, чијој толеранцији има доста да се захвали за опстанак ове школе доводили су у њу своје госте, кад им дођу из других места, да виде, веле “нашу школу” и*

*са својственом им наивношћу разгледали, цели пантеон слика наших знаменитих људи, глобусе, карте и ормане са књигама. То све, заједно са егзотичностима у школском врту, био је, поред праве намене, и варка, којом се за ширу јавност сакривао онај прави, живи рад школе.”*<sup>439</sup>

Видевши његову активност, мудрост и способност, Призренци су у њему гледали не само свештено лице, већ су га сматрали својим заштитником и незваничним српским и руским конзулом. Говорећи о Старој Србији тога времена, књижевник Петар Кочић је 1905. године написао следеће: *“Стево Димитријевић је.. својим патриотским радом за ону страну Качаника толико учинио да је у очима тамошњег народа постао светац, као нека загонетка или митска личност”*.

Пошто је за голоруки српски живаљ на Косову и Метохији сваким даном расла опасност од појединих обесних Арнаута, од којих су неке куће скоро истребљене биле, Прота Стева је и ту имао удела и радио на организовању наоружавања наших људи ради одбране од насилника, доношењем пушака из Србије.

*“Оним истим каналима којима су дотад доношени товари књига добивених од Министарства иностраних дела и приватних лица, од њих најобилатије од Арсе Пајевића књижара из Новог Сада, ради образовања књижница основних школа и раздавања народу. Тим путем пребацивани су у Србију они*

---

<sup>438</sup> . Прота Стева М. Димитријевић, Братство, књ29. Нови Сад 1923. с.210.

---

<sup>439</sup> . Исто

које је требало склонити од власти и гоњења или женске од турчења”<sup>440</sup>.

После четворогодишњег рада у Призрену, прота је годину дана радио у Првој београдској гимназији, као професор веронауке. На категорично тражење Министарства иностраних дела и Народне одбране проти Стеви поверена је нова дужност директора гимназије и Учитељске школе у Скопљу, а нешто касније и дужност референта за хиландарске послове при нашем генералном Конзулату у Солуну.

*Ректор Призренске Богословије  
(1910 – 1920)*

Решењем Министарства иностраних дела од 16.10.1910. године, по други пут је прота Степа Димитријевић постављен за ректора Богословско – учитељске школе у Призрену.

Поновно постављење прота Стеве за ректора Богословије изазвало је велику радост и задовољство свих Призренаца. Његов повратак у Призрен био је главна тема свих састанака угледних грађана. Са великим одушевљењем дочекало га је наставно особље и ученици Богословије, очекујући нове активности и идеје ректора. И није прошло задуго, прота Степа је смишљао план како обићи и охрабрити поробљени српски народ на просторима Косова и Метохије. Трбало је организовати школску екскурзију и обићи сва историјска места и манастире.

И изабрано је време доласка турског султана Мехмед В Решада у Приштину 28.05.1911. године.

“Кад смо сретали султана у Приштини и дефиловали поред њега.. и у јаком хору отпевали смо турску химну “Ејвели ни мети”, непознату ни целој турској свити. Ту је песму, за коју се и у Цариграду мало знало, набавило било Београдско певачко друштво и спремао се за један излет у Турску. Ми смо је добили од друштва и с њоме, као једним од заклона нашег правог рада, отпочињали јавне приредбе”<sup>441</sup>. О истој тој екскурзији ученика богословије, Мирко Јовановић каже: “Док смо испред зграде у којој је султан одсео певали младотурску химну и неке војничке хуријетске песме, дотле смо оштро корачајући, у војничком поретку, кроз српске улице громко певали: Оро кликће, Ој Србијо мати, Сви силном снагом идр. Из Приштине кренули смо за Газиместан, до Муратовог турбета и Вучитрна. Одатле до манастира св. Јаначија Девичког, па преко немирне и опасне Дренице, плодне Метохије и Хвосна до Пећи и Пећке Патријашије. Одатле до Високих Дечана, до Ђаковице и назад до Призрена. На челу овог напорног, али и корисног похода стајао је наш неуморни и узорни вођа прота Степа Димитријевић ректор Богословије, а помагао му је професор Ивањишевић, васпитач. Без оружја, али и без страха, полетна духа и јаке вере, походили смо наше историјске знаменитости и радовали се и плакали што смо били срећни да их видимо, а

<sup>440</sup> Исто. с.213.

12. Споменница “Растко”. 34.

13. Исто.



растајали се са њима с тугом што су још у ропству.<sup>342</sup>

Прота Стева Димитријевић дубоко је саосећао са поробљеним српским народом, зато је октобра 1912. године са четом састављеном од ученика своје школе и напредне сељачке омладине учествовао у борби за ослобођење Призрена. Тада је и штаб Треће армије био смештен у самој школи Богословије. За потребе рањеника прота Стева предао доста санитарског материјала.

Радост због ослобођења Старе Србије и касније радост због победе на Церу и Колубари 1914. године помућена је и испуњена болом 1915. године за наш јадни и намучени српски херојски народ. Ко ме веровати, од кога тражити помоћ? Ко ме оставити народ у аманет када са свих страна на њега кидишу разјапљене чељусти крвожедних непријатеља. Данима су се у протиној канцеларији одржавали састанци у вези са даљим потезима после повлачења и правили планови шта и како даље.

У Призрену се тада налазио краљ Петар и престолонаследник Александар и влада Србије. Уочи поласка из Призрена скопски митрополит Вићентије служио је свету литургију у цркви Св. Ђорђа. Било је много света. Краљ Петар је клекнуо на колена и помоливши се Богу примио причешће. Истог дана краљ, престолонаследник са великом пратњом напустили су Призрен. Богословији је тада наређено од стране Министара просвете да деца остану у школи и изјавио да уколико,

Аустријанци дођу, дозволиће њен рад као духовног завода.

Тек у недељу 15.11.1915. сазнало се да ће доћи Бугари. Бугари су ушли у Призрен 16.11.1915. године пре подне. Отпочела је општа пљачка и отимачина, Бугарима су се придружили Турци и Арнаути и поред тога што су њихове старешине покушавале да их зауставе, целе ноћи је пљачкана српска имовина. Разочарење према Бугарима прота Стева исказао је следећим речима: “Али су дошла небраћа Бугари заслепљена крајним шовинизмом и све су варварски упропастили”. Те године Бугари су убили много свештеника у Србији, проту Стевана интернирали у место Карлово у Бугарској, али је он и тамо својим ауторитетом и везама успео да спасе себи главу и олакша живот наших интернираца.

У свом годишњем извештају о раду Богословије од 25.06.1920. године о уништавању богословске библиотеке прота Стева каже следеће: *“Од наставних средстава после непријатељског опустошења није остало ништа. Кабинети и све збирке (Географске и историјске карте, читава галерија слика, међу којима је било и уметничких радова; пијанино, хармонијум имали инструменат) уништене су или разнесене потпуно, а богата библиотека спаљена. Неколико недеља изношене су књиге на општинским ђубретарским колима изван града и на скадарском путу спаљиване. Само један део око три*

хиљаде примерака однешено је у Софији”<sup>443</sup>.

После доласка из интернације, иако скрхан од бола породичном трагедијом, губитком најмилијих, унука Добривоја, ћерке Десанке и зета Добривоја санитетског поручника, 1919. године долази по трећи пут за ректора Призренске богословије. Усиљеним радом уз помоћ наставника и ученика поновно организује школу, доводи у ред зграде, набавља намештај, осигурава неопходне намирнице за интернат и враћа из Бугарске 2300 наших књига.

За време свог националног и просветног рада у Јужној Србији прота Стева је успео да прикупи преко 600 старих рукописних и штампаних књига Србуља и пошаље их на дар Народној Библиотеци у Београд. Знатне прилоге о разним објектима из Јужне Србије послао је Етнографском музеју и Музеју Српске земље у Београду<sup>444</sup>. Када је успешно завршио обнову и оспособио Богословију за нормалан рад, поверено му је оснивање Богословског факултета у Београду.

#### *Декан и продекан Богословског факултета (1920 – 1936)*

Када је при Београдском универзитету основан Православни факултет 06.09.1920. године, прота Стева Димитријевић изабран је за првог декана Богословског факултета у Београду. Одмах по доласку латио се посла и најпре је написао прву факултетску уредбу,

<sup>443</sup> . Споменица Богословије, с.120.

<sup>444</sup> . Народна енциклопедија - Станоје Станојевић, свеска 1. Загреб.1925. с.596-597.

одабрао наставнички кадар и успешно водио фскултет када је све требало подизати из темеља. И за кратко време факултет је довео на тако завидну висину да је ускоро могао да се пореди са најбољим Богословским факултетима у православном свету. На њему је школована цела плејада српских епископа и свештеника као и они који ће потом постати професори на руском Богословском институту и угледни свештеници у Румунији и Албанији.

Поред великог рада на факултету прота Стева Димитријевић је био и уредник “Весника Српске цркве” у коме је написао стотину дужих и краћих чланака. Објавио је књигу “Свети Сава у народном предању”, “Патријарх Василије Крстић”, “Грађа за историју Српске цркве”, “Грађу из Хиландарских архива”, “Грађу за историју Српске цркве из Руских архива и библиотека”.

Активан је учесник Црвеног крста и као изасланик Краљевине Срба Хрвата и Словенаца одлази 1923.године у Русију, носећи помоћ гладнима, а отуда је донео на десетина хиљада књига за библиотеку Богословског факултета.

Задужбина Симе Андрејевића Игуманова на Теразијама изграђена је заслугом и залагањем проте Стеве Димитријевића. Он је био учесник патријаршијског савета и многобројне ходочаснике водио је на ходочашће у Јерусалим и Свету Гору.

Прота Стева је био ангажован у десетинама управних одбора у многим верским, националним и добротворним друштвима. Издвојићемо само то да је 20 година био председник друштва Свети Сава у Београду и члан Управе за подизање

храма Светог Саве. За свој рад одликован је Карађорђевоом звездом IV степена, Орденом Белог орла III и IV степена, Орденом Светог Саве II и III степена, Орденом Друштва Црвеног крста.

По навршетку седамдесете године живота по сили закона је пензионисан и том приликом проти Стеви додељено је најзначајније признање: почасна титула доктора богословских наука на београдском Универзитету. Када је ректор универзитета том приликом износио његов научни, историографски и организаторски рад, прота је скромно одговорио: *“У целини узет мој рад није никаква нарочита заслуга, него само део извршене дужности према узвишеном форуму науке и наше опште културе, у подножју кога смо дужни да пожртвовано принесемо сву снагу и сву нашу вољу... Борио сам се између*

*дужности обелодавања онога што је насушина потреба, и онога вишега, што душа жели, између практичне примене идеја у школи и народу и теоријске обраде њихове”*. А наредне године 09.04.1937. прота Степа је почаствован још једним великим признањем. Указом Његовог Краљевског Височанства Ђорђа II, краља Грчке, проглашен је почасним доктором атинског Универзитета.

За живота, а у помен рано преминулим члановима породице :кћери, зету, унуку а нешто касније супрузи, прота Степа Димитријевић је подигао храм посвећен Св. Архангелима Михаилу и Гаврилу на централном простору старог алексиначког гробља. Храм није великих димензија. Има квадратну основу изнад које се уздиже висока осмоугаона купола, са четири истакнуте округле розете.



*Храм Св. Михајла и Гаврила на старом алексиначком гробљу, задужбина прота Стеве Димитријевића и његове жене Јелене*

Призренци молили да им уђе у кућу и унесе у њу благослов и срећу.

Изградња храма је завршена 1931. године када је тадашњи епископ нишки Доситеј извршио освешћење. Унутрашњост храма је у потпуности живописана фрескама. Фреске, мозаици и витражи су по вредности, можда, и најбољи радови у Нишкој епархији, по речима Ненада Поповића, историчара уметности из Алексинца. Прота Стева Димитријевић био је члан Историјског института САНУ. Године 1945. по ослобођењу, као делегат Српске православне цркве иде последњи пут у Москву, а по дпласку из Совјетског Савеза држи циклус предавања на Коларчевом универзитету.

У раним јутарњим часовима 24.11.1953. године престало је да куца срце дугогодишњег слуге Божјег олтара, вредног професора, националног радника, добротвора и хуманитарца. Уз највеће почести тело преминулог проте је из храма Св. Марка у Београду, где је патријарх Вићентије служио опело и опростио се од њега, пренето у храм Св. Архангела и Гаврила у Алексинцу где је прота и сахрањен. На сахрани је певао хор богослова из Призренске богословије. На гроб је положен венац исплетен од зимзелена и бршљана из Ђачког лојза (винограда) у Призрену, у знак сећања на протин допринос подизању винограда познатих у близини тврђаве Каљаје и Цркве Светог Спаса.

Када је прота Стева толико у свом животу урадио и о свему томе с толико скромности говорио, онда није ни чудо што су га на Југу сматрали за неку врсту светог човека и што су га када је боравио у Призрену -